

Osoite:

Helsingin kaupunki
Kirjaamo, PL 10, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi.

Viite:

Diaarinumero HEL 2022-004726
Hankennumero 0839_1
Oas 1629-00/22

Asia:

Mielipide koskien Itämerenkadun ja Lepakonaukion asemakaavamuutosta

Lähettäjä, mielipiteen laatija:

Puutarhataiteen seura r.y. Samfundet för trädgårdskonst r.f., reeta.pellinen@gmail.com
ICOMOSin Suomen osasto ry, marianne.lehtimaki@outlook.com

Puutarhataiteen seura ja ICOMOS Suomen osasto ilmoittautuvat täten osalliseksi Itämerenkadun ja Lepakonaukion asemakaavan esitettyyn muutosprosessiin analysoimalla tornitalojen vaikutuksia Ruoholahden sekä Lapinlahden ja Hietaniemen hautausmaiden muodostaman maisemakokonaisuuden kulttuurihistoriallisille arvoille.

Vuonna 1997 perustetun Puutarhataiteen seuran tarkoituksena on puutarhataiteen tukeminen ja edistäminen sekä suomalaisen puutarha- ja puistokulttuurin vaaliminen. Kansainvälinen ICOMOS on maailmanlaajuinen kulttuuriperintöalan asiantuntijajärjestö, joka on vuodesta 1965 edistänyt historiallisten rakennusten ja alueiden, arkeologisten kohteiden ja kulttuurimaisemien tutkimusta ja suojelua. ICOMOS Suomen osasto aloitti toimintansa jo vuonna 1967 pyrkimyksensä edistää kulttuurihistoriallisesti huomattavien muistomerkkien ja alueiden tutkimusta, suojelua ja restaurointia osana alan kansainvälistä yhteistyötä ja kansallista asiantuntijuutta.

Yleistä

Yksityisten kiinteistöosakeyhtiöiden ja kaupungin aloitteesta tehty asemakaavan muutos, joka mahdollistaisi ylisuurten tornien rakentamisen, vaikuttaa asiantuntijanäkemyksemme mukaan haitallisesti asukkaiden elinoloihin, elinympäristöön, kaupunkikuvaan, luontoon, virkistykseen, maisemaan ja kulttuuriperintöön. Koska rakennusten mittakaava on väärä, ei laadukkaiden suunnittelutoimistojen käyttäminenkään auta. Kaavamuutos ei tuota positiivisia seurauksia ympäristölle eikä asukkaille.

Helsingin rikkonaisen rantaviivan ansiosta kaupunki näkyy monesta suunnasta niin maalle kuin merelle. Lukuun ottamatta Kalasataman ja Pasilan tornien näkyvyyssektoreita, on kaupungin kattomaisema, siluetti, säilynyt ehyenä merkkirakennusten kohotessa muiden ylle. Tämä Helsingin kaupunkirakenteellinen ja -maisemallinen pienimittakaavaisuus on itseisarvo. Ruoholahden Clarion-hotelli osoittaa, kuinka helposti kaupunkikorttelin hierarkia järkkyy pirstoen kaupunkikuvaa. Korkean hotellin vieressä olevat satamamakasiinit menettivät arvokkuutensa jäämällä kooltaan suuremman varjoon. Alueen ennen yhtenäinen ilme on rikkoutunut.

Ruoholahden uusien ylikorkeiden tornien ilmaantuminen kaavoitushankkeisiin on kasvusuuntana huolestuttava. Helsingin kokoisen kaupungin asemakaavasuunnittelussa tulisi seurata tiiviisti ylikorkeita rakennuksia sekä ylikorkean rakentamisen vaikutuksia koskevaa tutkimusta ja kritiikkiä. 20 vuotta sitten Berliinin Potsdamer Platzin arkkitehtuuria ja maisema-arkkitehtuuria ylistettiin. Tänä päivänä on todettu, että aukion kulttuurisällön tyhjentyessä kaupunkielämä on hakeutunut muualle. Aukion ”manhattanisoinnista” on tullut haukkumasana (Süddeutsche Zeitung 4.1.2023).

Tornien vaikutus ympäröivään rakennettuun ympäristöön ja kulttuurimaisemaan

Itämerentori

Satametrisen tornin myötä **alueen varjoisuus lisääntyy**. Kohteen asukastilaisuudessa 16.1.2023 suunnittelutoimiston edustajat esittivät uuden toimistotalotornin rakentamisen parantavan kolkkona ja tuulisena pidettävää Itämerentoria tuoden sille lisää oleskelua; ”tornitalon myötä aukiota voidaan elävöittää”. **Tosiasiana tuulisuuden vähentämiseksi ei ole esitetty ratkaisua**. Päinvastoin torni kaventaa vapaata tilaa ja siten voimistaa entisestään tuulitunnelivaikutusta kylmille koillistuulille.

Torin käytettävyyttä ja viihtyisyyttä on mahdollista parantaa vain parantamalla itse toria. Toria voi kehittää myös rakentamalla tornia. Haastavan urbaanin tilan kehittäminen edellyttää näkemystä, kokemusta, taiteellista ja sosiaalista kompetenssia. Näin haastavan kohteen suunnittelu voisi edellyttää suunnittelukilpailua.

Itämerenkatu 5

Itämerenkatu 5:n aukio suunniteltiin Ruoholahden asemakaavassa perusajatuksenaan jäsentää pitkä katuakseli taskumaisten aukoiden sarjalla. Nyt puurivistöjen ja pienimuotoisten aukoiden sarja on kiinteä osa Ruoholahden kaupunkirakenteellista identiteettiä. Laadukkaasti rakennettu aukio sai valmistuttuaan kiitettävää huomiota myös useissa kansainvälisissä ammattilehdissä ja julkaisuissa. Aukion laadukkuutta kuvaa se, että yli 20 vuotta myöhemmin sen kokonaisrakenne ja -ilme on säilynyt,

samoin kuin hyvässä kasvussa olevat tammet. Valmistelumateriaalissa oleva aukiota kuvaava ilmaisu ”rakentamattomalle tontin osalle” kuvaa näkemyksemme mukaan ymmärtämättömyyttä rakennusten välitilojen virkistyksestä, kaupunkikuvallisesta ja sosiaalisesta merkityksestä. Juuri ne ovat oleellisia hyvälle kaupunkikokemukselle.

Lepakon aukio

Lepakon aukiolle esitetty torni sijoittuu kahden aukion välisen toimistosiiven paikalle. Näiden aukoiden epäviihtyisyys voitaisiin – ja tulisi – ratkaista ilman tornirakennustakin. Kolme tornivaihtoehtoa esittää saman perusmassan eri korkuisina variaatioina. Vaikuttaa, että rakennuksen puolikuun muotoinen paksu runko perustuu ajatukseen, että tornista tulisi sitä elegantimpi, mitä korkeammaksi se kasvaa. Havainnekuissa korostuu kuitenkin esitettyjen tornitalojen kaupunkikuvaan sopimaton jättiläismäisyys.

Näiden tornien ratkaisemattomana ongelmana on niiden vaikutus ympäröivään RKY-alueeseen; Hietaniemen hautausmaahan ja Lapinlahden sairaalapuistoon. Puiston puolelta nähtynä tämä korkea rakennusmassa yhdessä tien toisella puolella sijaitsevan tornitalon kanssa on puistotilaa hallitseva. Ne muuttavat herkän puistomiljöön eräänlaiseksi alistaiseksi jalustaksi kaupunkikuvaa hallitseville torneille.

Helsingissä 20.1.2023

Puutarhataiteen seuran hallitus

Reeta Pellinen, puheenjohtaja

ICOMOSin Suomen osaston hallitus

Marianne Lehtimäki, puheenjohtaja